

Wiwisekcja. Alicja i Bożena Wahl

Krzysztof Czajka, Natalia Luniak, Łukasz Wysoczyński

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

WIWISEKCJA.

ALICJA I BOŻENA WAHL

Alicja i Bożena Wahl to artystki, które odgrywały istotną rolę w polskiej sztuce lat 60., 70. i 80., jednak z czasem ich twórczość została zapomniana. Wystawa ma na celu przywrócenie im należnego miejsca w kanonie sztuki polskiej, a także reinterpretację ich dorobku w kontekście sztuki feministycznej, odnoszącej się nie do reprezentacji w przestrzeni publicznej, a skupiającej się na pogłębionej introspekcji. W kreowanej przez artystki rzeczywistości jak w marzeniach sennych koszmary mieszają się z erotycznymi pragnieniami. Jest to sztuka mocno skoncentrowana na kobiecej seksualności wpisanej w dialektykę zarówno represji jak i wyzwolenia.

Tytuł wystawy *Wiwisekcja* jest zaczerpnięty z dzienników Alicji, w których autorka wielokrotnie podkreśla, że twórczość zarówno plastyczna jak i literacka (w przypadku Alicji) to ich sposób na przetrwanie, na przepracowanie otaczającego je świata. Zagłębienie w głąb siebie, konfrontowanie się ze swoimi emocjami i przelewanie ich na papier lub płótno nazywa wiwisekcją, czyli zabiegiem na żywym organizmie, swoim organizmie. Wystawa jest zaproszeniem do zanurzenia się w proponowanej przez siostry Wahl bezwzględnej podróży do wnętrza siebie.

Prawie cała ludzka aktywność przeniosła się do internetu gdzie na przemian jesteśmy atakowani obrazami perfekcyjnych wizerunków życia innych ludzi i wiadomościami o nieszczęściach całego świata. Aby złagodzić nieustanne poczucie niedosytu i zagrożenia pocieszamy się tworząc wyidealizowane wersje własnej mikro rzeczywistości. Coraz bardziej się oszukujemy oddalając od prawdziwych emocji i własnych ciał. W tym kontekście twórczość sióstr Wahl nabiera szczególnej aktualności. Porusza tematykę cielesności, prawdziwych emocji, impulsów i niekontrolowanych odruchów. Ich sztuka to autobiograficzna opowieść o życiu, które jest mieszanką miłości i krzywdy, szczęścia i lęku, pragnienia i niemocy, cielesności i duchowości. Ta niezwykle osobista opowieść, dzięki bezwzględnej szczerości staje się przejmująco uniwersalna.

Przewodniczką po wystawie będzie sama Alicja, która przez niemal całe życie pisała dzienniki. Główną ich formą jest wewnętrzny dialog z siostrą. Alicja i Bożena Wahl były bliźniaczkami, których siostrzeństwo miało wielki wpływ na całe ich życie i twórczość. „(...) i tak nikt nigdy nie będzie nas rozpatrywał osobno – i będzie miał w końcu rację, bo żeby nas zobaczyć trzeba zobaczyć jedność.” zapisała Alicja w dzienniku z lat 70. Jako małe dziewczynki doświadczyły brutalności wojny. W takich okolicznościach rozwijała się ich wyobraźnia i kształtowała wrażliwość plastyczna. „Pomyślałam sobie rysując już 6 godzinę, że wszystkie te kreski wyszperałam kiedyś na strychu wśród pachnącej myszami i strachem ciemności.” Alicja zapisała ponad 450 zeszytów. Z tych notatek wyłania się obraz świata niejednoznacznego, złożonego, gdzie miłość i cierpienie są nierozłączne, a życie jest pełne frustracji i ciągłej walki o choćby moment

szczęśliwości. Nie jest to jednak całkiem pesymistyczna wizja, a raczej godny podziwu i naśladowania wzór niezwyklej siły z jaką artystka walczy o siebie. Ekspozycja zostanie podzielona na strefy, w których będą udostępnione nagrania audio z zapisków Alicji, w trzech językach do wyboru, a dla osób niesłyszących możliwość pobrania tekstu na telefon.

Na wystawie zaprezentowane zostaną obrazy olejne i rysunki tuszem z lat 60. i 70., okresu, w którym twórczość sióstr była najbardziej spójna. Powierzchnia pawilonu zostanie podzielona na mniejsze przestrzenie poprzez ustawienie ekranów z przeziernej tkaniny, na których będą wyświetlane projekcje czarno białych rysunków (nawiązanie do ich metod, które stosowały w projektach scenografii z lat 60.). Stworzy to kameralną atmosferę sprzyjającą oglądaniu tak osobistych prac i sprawi, że widz niemal fizycznie doświadczy obecności autorskiego bestiariusz sióstr Wahl.

▷◁

VIVISECTION.

ALICJA AND BOŻENA WAHL

Alicja and Bożena Wahl are artists who played a significant role in Polish art of the 1960s, 70s, and 80s. However, over time, their work fell into oblivion. This exhibition aims to restore their rightful place in the canon of Polish art and to reinterpret their legacy in the context of feminist art — one that does not focus on representation in public space but is instead rooted in deep introspection. In the worlds the artists create, like in dreams, nightmares blend with erotic desires. It is art that profoundly centers on female sexuality, inscribed within a dialectic of both repression and liberation.

The title of the exhibition, *Vivisection*, is taken from Alicja's diaries, where she repeatedly emphasized that both visual and literary creativity (in Alicja's case) were their means of survival — of working through the surrounding reality. The act of looking inward, confronting emotions, and pouring them onto paper or canvas is what she called vivisection: an operation performed on a living organism — her own body and being. The exhibition is an Invitation for immersing in the Wahl sisters' unflinching journey into the depths of the self.

Today, nearly all human activity has moved online, where we are constantly bombarded with images of others' perfect lives and news of global tragedy. In order to soothe the relentless sense of inadequacy and threat, we create idealized versions of our micro-realities. We increasingly deceive ourselves, becoming detached from real emotions and our own bodies. In this context, the work of the Wahl sisters gains renewed relevance. It addresses themes of corporeality, authentic emotion, impulses, and uncontrollable reactions. Their art is an autobiographical account of life — a mixture of love and harm, joy and fear, desire and helplessness, physicality and spirituality. This deeply personal narrative, by virtue of its brutal honesty, becomes hauntingly universal.

The guide through the exhibition will be none other than Alicja herself, who wrote diaries almost her entire life. The main form of the diaries is an internal dialogue with her sister. Alicja and Bożena Wahl were twins, and their sisterhood had a profound impact on both their lives and their art. “(...) *no one will ever really consider us separately — and they’ll be right in the end, because to see us, one must see unity.*” Alicja wrote in a diary from the 1970s. As young girls, they experienced the brutality of war. It was in these circumstances that their imagination and artistic sensitivity were shaped. “*After six hours of drawing, I thought to myself that all these lines I once discovered in the attic, in darkness that smelled of mice and fear.*” Alicja wrote more than 450 notebooks. From these notes emerges a complex and ambiguous world, where love and suffering are inseparable, and life is filled

with frustration and an ongoing struggle for even a moment of happiness. Yet this is not an entirely pessimistic vision — rather, it presents an admirable and inspirational example of the extraordinary strength with which the artist fought for herself. The exhibition space will be divided into zones where audio recordings of Alicja’s notes will be available in three languages. For deaf or hard-of-hearing visitors, transcripts of the recordings will be available for download on mobile devices.

The exhibition will showcase oil paintings and ink drawings from the 1960s and 70s — a period when the sisters’ works were most coherent. The pavilion will be divided into smaller spaces using screens made of translucent fabric, onto which black-and-white drawing projections will be cast (a nod to the techniques they used in their stage design projects of the 1960s). This will create an intimate atmosphere conducive to viewing such personal works and will allow the viewer to physically sense the presence of the Wahl sisters’ unique artistic bestiary.

▷◁